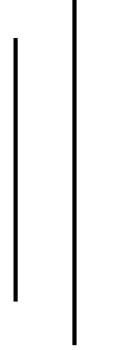
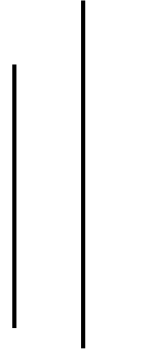

नगर सभाको बैठकमा
नगर प्रमुख श्री आइतमान तामाङद्वारा प्रस्तुत

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को मेलम्ची नगरपालिकाको
नीति तथा कार्यक्रम

मेलम्ची नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मेलम्ची, सिन्धुपाल्चोक
बागमती प्रदेश, नेपाल
www.melamchimun.gov.np

आदरणीय उपप्रमुख एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

१. वि.सं. २०७९ साल वैशाख ३१ गते सम्पन्न भएको स्थानीय तहको दोश्रो निर्वाचनबाट मेलम्ची नगरपालिकाको जनप्रतिनिधिको रूपमा हामी निर्वाचित भएको चार वर्ष पूरा भएको छ । हामीलाई अमूल्य मत दिई विजय गराउनुहुने सम्पूर्ण नगरवासीहरुप्रति म अन्तरहृदय देखि नै हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

२. नगरसभाको २० औं अधिवेशन मार्फत मेलम्ची नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गर्न पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ । नेपालको राष्ट्रिय हित, आर्थिक सामाजिक न्याय सहितको लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवाद प्रति प्रतिबद्ध रहँदै समुन्नत सङ्घीय शासन प्रणालीको माध्यमबाट न्यायपूर्ण, विभेदरहित, समतामूलक, सबल र समृद्ध मेलम्ची निर्माण गर्नु हामी सबैको प्रमुख दायित्व रहेको छ ।

३. मुलुकको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधिनता, राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनका लागि पटक पटक भएका ऐतिहासिक जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष, विभिन्न चरणमा भएका आन्दोलन, त्याग र बलिदानको स्मरण गर्दै ज्ञात अज्ञात शहीद तथा बेपत्ता र पीडित नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

४. 'मेलम्ची नगर समृद्धिको आधार : कृषि, पर्यटन, उद्योग र जलाधार" भन्ने मुल मन्त्रलाई आत्मसात् गर्दै कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार निर्माण र उद्योगको संयोजनबाट समृद्ध मेलम्ची र सुखी मेलम्ची बासीको परिकल्पनालाई साकार पार्दै नवीन र रूपान्तरणकारी योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्नु आजको आवश्यकता हो । नेपालको संविधान, संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहको आवधिक योजना, दीगो विकासका लक्ष्य, राजनीतिक दलहरुको घोषणापत्र, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले तय गरेको नीति तथा कार्यक्रम लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला पक्षहरुको सुझाव समेतको आधारमा सुन्दर, आत्मनिर्भर र समृद्धशाली मेलम्ची नगर निर्माण गर्ने मेलम्ची नगरपालिकाको प्रथम पञ्चवर्षीय आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच सहित आगामी आ.व. २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

५. जनगुनासो र स्थानीय सेवाग्राहीहरुको सुझावको आधारमा मालपोत तथा भूमिकरलाई संशोधन गर्दै लगिनेछ ।

आदरणीय उपप्रमुख एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

६. मेलम्ची नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्दा दीगो पूर्वाधार विकास, रोजगारी सिर्जना, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, पर्यावरण संरक्षण तथा जलवायु अनुकूलन, गरिबी न्यूनीकरण, सुशासन र सार्वजनिक सेवामा नागरिकहरुको सहज पहुँचलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(क) पूर्वाधार विकास तर्फ :

७. नगरपालिका केन्द्र तथा नगरका मुख्य राजमार्गहरूसँग सबै वडाको केन्द्रलाई बाह्रै महिना यातायात संचालन योग्य सडक संजालले जोड्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। आम नागरिकलाई यातायातको सहज पहुँच पुर्याउनको लागि नगरस्तरिय यातायात गुरुयोजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ। नगरपालिका क्षेत्र भित्रका मुख्य सडकहरूलाई आगामी वर्ष भित्र सम्पन्न गर्ने गरी नगरका गौरवका योजनाको रूपमा अगाडि बढाइनेछ। नगर चक्रपथसँग जोडिन बाँकी रहेका अधुरा सडकहरूको निर्माण एवम् स्तरोन्नतीको कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ।

८. मेलम्ची नगरपालिका भित्रका टोल बस्तीहरूमा बस्ने गरेका सानातिना सामुदायिक भवनहरूलाई निरुत्साहित गर्दै एक वडा एक बहुआयामिक सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

९. खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई पूर्वाधारको विस्तार गरी कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्ने नीति लिनुको साथै सिंचाईको सहज उपलब्धता, पर्यावरण र परम्परागत आहालको संरक्षण गर्नको लागि नगरपालिका भित्रका १३ वटै वडाहरूमा संभाव्यता अध्ययन गरी एक वडा एक सिंचाई पोखरी र अन्य सिंचाई पूर्वाधारको निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ।

१०. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धी योजना निर्माण गरी एक घर एक धारा खानेपानी कार्यक्रम मार्फत सम्पूर्ण नगर वासीहरूलाई स्वच्छ खानेपानीको उपलब्धताको सुनिश्चितता गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। साथै, आगामी वर्ष भित्र खानेपानी नपुगेका बाँकी सम्पूर्ण घरधुरीहरूमा स्वच्छ खानेपानी विस्तार गरिनेछ।

११. नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, राष्ट्रिय एवम् अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी नगरपालिका भित्रका बजार क्षेत्र एवम् अन्य आवश्यक स्थानमा वैकल्पिक उर्जाको प्रवर्द्धन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१२. नगरपालिकाबाट निर्माण भएका पूर्वाधारहरूको गुणस्तरियता कायम गर्नको लागि निर्माण सामग्री एवम् निर्माण गरिएका संरचनाहरूको गुणस्तर परीक्षणलाई अनिवार्य र प्रभावकारी बनाउने नीतिलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ।

१३. हेलम्बु राजमार्ग अन्तर्गत मेलम्ची बजारमा हाल कायम भएको सडकलाई यथावत राखी दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको सवारी आवागमनको चापलाई न्यूनिकरण गर्न वैकल्पिक सडक सञ्चालनको लागि संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ। साथै, नगरपालिका भित्रको मेलम्ची लगायत अन्य मुख्य बजारहरूलाई स्वच्छ र सुन्दर बजार निर्माणका लागि थप भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्य गरिनेछ।

१४. नगरको समग्र विकासको लागि संघ, प्रदेश र नगरपालिकासंग सिमाना जोडिएका स्थानीय तहहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरू र अन्य सरोकारवाला निकायहरूसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी विकास निर्माणका कार्यमा साझेदारीको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१५. दीगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्नका लागि आवश्यक वित्त व्यवस्थापनका लागि दीगो विकास योगदान वापत सशर्त बाहेकका योजना तथा कार्यक्रमबाट एक प्रतिशत रकम कट्टा गरी शिक्षा, कृषि, महिला सशक्तिकरण लगायतका क्षेत्रमा लगानी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१६. मेलम्ची नगरपालिका भित्र धार्मिक पर्यटकहरूको आवागमनमा वृद्धि गर्नका लागि मेलम्ची नगरपालिका भित्रका ऐतिहासिक, महत्वपूर्ण र पुरातात्विक मठ, मन्दिर, गुम्बा, माने तथा अन्य धार्मिक एवम् साँस्कृतिक सम्पदा सम्बर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१७. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्र भित्र आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा झोलुङ्गे पुल, सिंढी एवम् फुट ट्रेल निर्माण जीर्ण भएका झोलुङ्गे पुलको मर्मत संभार गरिनेछ ।

१८. साझेदारी एवम् जनसहभागिताबाट संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१९. भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गर्दा वातावरणमैत्री, विपद् प्रतिरोधी, बालमैत्री, जेष्ठ नागरिकमैत्री र अपाङ्गतामैत्री पूर्वाधारको निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

२०. सूचना प्रविधि एवम् नवप्रर्वद्धनमा आधारित स्मार्ट नगर अबधारण अनुसार डिजिटल पूर्वाधार विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।

२१. नगरपालिकाहरूबीच अनुभव, प्रविधि र असल अभ्यासको आदानप्रदान गरी पूर्वाधार विकासको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।

२२. सार्वजनिक, निजी, गैर सरकारी संस्था तथा अन्तर स्थानीय तह संगको समन्वय र सहकार्यमा भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

२३. नगरपालिका भित्र निर्माण हुने ठूला योजनाको कारण स्थानीय सिंचाई कुलो, गोरेटो बाटो लगायत अन्य भौतिक संरचनामा हुने क्षतिको न्यूनिकरणका लागि सम्बन्धित पक्षबाट क्षति व्यवस्थापन गर्नको लागि आवश्यक नीति निर्माण गरिनेछ ।

(ख) शिक्षा तथा खेलकुद

२४. नगरपालिका अन्तर्गत संचालित विद्यालयहरूको शैक्षिक तथा भौतिक पूर्वाधारमा एकरूपता कायम गर्नको लागि नगर शिक्षा नीति तथा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२५. नगरपालिका भित्र संचालित सामुदायिक विद्यालयहरूको भूगोल, विद्यार्थी संख्या, कार्यरत शिक्षक संख्या आदिलाई मध्यनजर गरी विद्यालय समायोजन तथा शिक्षक कर्मचारीको दरबन्दी मिलानको कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

२६. विद्यालयको पहुँचबाट टाढा रहने बालबालिकाहरूलाई लक्षित गरी नगरपालिकाभित्रका अति आवश्यक भएको स्थानका माध्यमिक विद्यालयहरूमा छात्रावास निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

२७. नगर प्रमुख छात्रवृत्ति कार्यक्रम मार्फत प्राविधिक शिक्षा र उच्च शिक्षा लगायत अन्य तहमा अध्ययनरत गरिब, जेहेन्दार तथा लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२८. शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि शिक्षण सिकाइमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्दै विद्यालयमा सूचना प्रविधि पूर्वाधारको विकास गर्दै लगिनेछ ।

२९. नगरको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास, सिकाइ सामग्रीको व्यवस्थापन, बालमैत्री पूर्वाधार निर्माण लगायतका कार्यमा जोड दिइनेछ ।

३०. नेपाल सरकारले प्रदान गर्दै आएको बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट माध्यमिक तह कक्षा १० सम्म विस्तार गरिएकोमा उक्त कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३१. नगरपालिकाभित्र संचालित सबै वडाका अगुवा माध्यमिक विद्यालयहरूले सोही वडामा संचालित अन्य आधार विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको समेत जिम्मेवारी बहन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै, विद्यालय समयमा शिक्षक र विद्यार्थीबाट हुनसक्ने सामाजिक सञ्जालको नचाहिंदो प्रयोगलाई पूर्ण रुपमा निरुत्साहित गरिनेछ ।

३२. नगरपालिकाबाट निर्माण गरी विद्यालयहरूमा लागु गरिएको स्थानीय पाठ्यक्रम बमोजिम सबै कक्षाको पाठ्यपुस्तक निर्माण गरी विद्यालयमा वितरण गर्नका लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

३३. विद्यालय शिक्षामा प्रविधिमैत्री युवा शिक्षक कर्मचारीहरूको पहुँचमा बृद्धि गर्नका लागि शिक्षक कर्मचारीहरूको स्वैच्छिक अवकासका लागि प्रोत्साहित गर्न गोल्डेन ह्याण्डसेक प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३४. विद्यालयको शिक्षण सिकाइमा दीर्घकालीन रूपमा असर नपरोस् भन्ने हेतुले आकस्मिक शिक्षक तथा कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

३५. “आफ्नो उत्पादन आफ्नै विद्यार्थीको लागि” भन्ने अभियानका साथ विद्यालय करेसाबारी निर्माण गरी तरकारी फलफुल लगायतका कृषि उत्पादन गर्न केही विद्यालयहरूबाट नमूनाको रूपमा शुरुवात गरिनेछ ।

३६. शैक्षिक नतीजा अभिवृद्धिका लागि नगरपालिकासंग प्रधानाध्यापकको एवं विद्यालय व्यवस्थापन समिति र प्रधानाध्यापकसंग सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरूको कार्यसम्पादन सम्झौता गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

३७. विभिन्न तहको परीक्षाको नतीजालाई आधार मानी नतीजाको आधारमा उत्कृष्ट विद्यालय, विद्यार्थी तथा शिक्षकहरूलाई सम्मान एवं पुरस्कृत गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३८. माध्यमिक विद्यालय व्यवस्थापन तथा संचालनका लागि सहज होस भन्ने हेतुले व्यवस्थापन तथा संचालन खर्चका साथै, कक्षा ८ र १० को नतीजा सुधारका लागि अनुदान रकम उपलब्ध गराउने कार्यलालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३९. विद्यार्थी प्रतिभा पहिचानका लागि पालिकास्तरमा विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापहरू संचालन गर्नुको साथै अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमलाई वडागत रूपमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४०. विद्यालयमा बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) कक्षालाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

४१. बालबालिकाहरूलाई कर्तव्यपरायण बनाउन नगरभित्रका सबै विद्यालयहरूमा स्काउट, जुनियर रेडक्रस, बाल क्लब गठन लगायतका क्रियाकलापहरूलाई प्रोत्साहित गर्दै विभिन्न संघ/संस्थाहरूको समन्वयमा बालबालिकासंग नगर प्रमुख कार्यक्रम अन्तर्गत अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४२. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर वृद्धिका लागि विद्यालय अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । घुम्ति वा Virtual माध्यमबाट प्रधानाध्यापकहरूको बैठक संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

४३. मेलम्ची नगरपालिकाबाट हालसम्म २६ वटा विद्यालयहरूमा डिजिटल हाजिरको व्यवस्थापन भइसकेकोमा आ.व. २०८३/०८४ भित्र बाँकी रहेका सबै विद्यालयहरूमा डिजिटल हाजिरी जडानको कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।

४४. सामुदायिक विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानी, सफा शौचालय तथा विद्यालय घेराबारलाई व्यवस्थित बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४५. विभिन्न पालिकामा भएका असल अभ्यासको आदानप्रदान गर्नको लागि प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकहरूलाई शैक्षिक अवलोकन भ्रमण जस्ता क्रियाकलापमा सहभागी गराइनेछ ।

४६. केही सामुदायिक विद्यालयहरूले अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठनको शुरुवात गरेकोमा उक्त कार्यलाई अन्य विद्यालयमा समेत विस्तार गर्दै लगिनेछ ।

४७. विद्यालयमा हुने वार्षिक उत्सव कार्यक्रमलाई मर्यादित, व्यवस्थित र कम खर्चिलो बनाउन आवश्यक नीति लिनुको साथै बढी खर्चिलो र भट्किलो वार्षिक उत्सवका कार्यक्रमहरूलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

४८. नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयबाट माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) मा ४.० GPA प्राप्त गर्ने विद्यार्थीलाई शैक्षिक प्रोत्साहन स्वरूप रु. १,००,००० (एक लाख रुपैयाँ) नगद प्रदान गरिनेछ ।

४९. नगर भित्रका बालबालिका तथा युवाहरूलाई खेलकुद क्षेत्रमा प्रोत्साहन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रियस्तरका प्रतियोगितामा सहभागिताका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ । बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गिण विकासका लागि घुम्ती कराँते एवम् नृत्य प्रशिक्षणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५०. नगरस्तर तथा वडास्तरमा आवश्यकताका आधारमा खेलकुद मैदान निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ग) महिला बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ :

५१. मेलम्ची नगरपालिकाबाट गठन गरिएका ज्येष्ठ नागरिक सञ्जाल, एकल महिला सञ्जाल, बाल सञ्जाल, अपाङ्गता सञ्जाल, महिला सञ्जाल, दलित सञ्जाल लगायतका सञ्जालहरूलाई सक्रिय बनाउन दर्ता प्रक्रियामा ल्याई सञ्जाल मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।

५२. मेलम्ची नगरपालिका भित्रका सडक बालबालिका र आश्रयबिहिन नागरिकहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र व्यवस्थापनका साथै जोखिममा रहेका महिलाहरूको उद्धारका लागि पुनर्स्थापना केन्द्र संचालनलाई प्रभावकारी बनाई संरक्षण र उद्धार गर्ने नीति लिइनेछ ।

५३. "उपप्रमुखसंग महिला शिक्षा कार्यक्रम" मार्फत उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि नगर भित्रका विपन्न, जेहेन्दार तथा लक्षित वर्गका महिलाहरूलाई शैक्षिक छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको जीवनयापनलाई सहज बनाउन सिपमुलक तालिम एवम् सिप व्यवस्थापनका लागि आयआर्जन सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । प्रदेश सरकारसंगको साझेदारीमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन गरी सहायक सामग्री प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५५. मेलम्ची नगरपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा बालमैत्री तथा पोषणमैत्री स्थानीय शासन लागु गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । नगरपालिका भित्रका वडाहरूलाई क्रमशः बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै लगिनेछ ।

५६. लैङ्गिक तथा जातीय विभेद, छुवाछुत, सामाजिक कुरिती, अन्धविश्वास, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, बाल विवाह, बहु विवाह लगायत सामाजिक हिंसाका घटनाहरूलाई निरुत्साहित गर्न विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरूसंग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

५७. विद्यालय वरिपरी हुने मदिरा एवम् सुर्तिजन्य पदार्थको बिक्री वितरणको नियन्त्रणका लागि बाल सञ्जाललाई सक्रिय रूपमा सहभागी गराइनेछ । बाल विवाह, बाल यौन दुर्व्यवहार, किशोर अवस्थामा हुने परिवर्तन, तनाव व्यवस्थापन, लागु औषध नियन्त्रण र साइबर सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरी बालबालिकाहरूलाई आत्मरक्षा तथा नेतृत्व विकासका लागि आवश्यक जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

५८. ज्येष्ठ नागरिक समाजका सम्पत्ति हुन् भन्ने मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान, सिप तथा अनुभवको पुस्तान्तरण एवम् आत्मसम्मान र जीवन सहजीकरणका लागि ज्येष्ठ नागरिक सञ्जालसंगको समन्वय र सहकार्यमा परम्परागत एवं लोपोन्मुख विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

५९. दलित समुदायको परम्परागत ज्ञान, सिप र पेशाको आधुनिकीकरण गरी जीविकोपार्जनमा सुधार गरिनेछ । जातीय परम्परामा आधारित ज्ञान, सिप, प्रविधि र पेशालाई आधुनिकीकरण गर्दै साना तथा घरेलु उद्योगको रूपमा विकास गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै, विपन्न खस/आर्य, दलित र जनजातीहरूलाई आयआर्जनमा जोड्नको लागि लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६०. नगरपालिका भित्रका असहाय, आमाबाबु बिहिन बालबालिकाहरूको अध्ययन एवम् पालन पोषणका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ । बाल संरक्षण कोषलाई थप सुदृढ बनाई अनाथ एवम् असहाय बालबालिकाहरूको अध्ययन र पालनपोषणका लागि शैक्षिक सामग्री प्रदान गर्नुको साथै नगरपालिका, विद्यालय र बाल गृहसंग समन्वय र सहकार्य गरी साझेदारीका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

६१. बालबालिकाहरूमा दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको डर, चिन्ता, तनाव, बेहोस हुने जस्ता मानसिक समस्यालाई मध्यनजर गर्दै बालबालिकाहरूको मानसिक स्वास्थ्यलाई सबल बनाउन विद्यालयस्तरमा मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६२. परम्परागत रुपमा रहेका भाषा, साहित्य, कला संस्कृतिलाई संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गरी सांस्कृतिक पर्यटनको विकास गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६३. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका अति जोखिममा रहेका असाहय, वेवारिसे तथा सहयोगापेक्षी सडक मानवहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापनको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउनको लागि विभिन्न सरकारी एवम् गैरसरकारी संस्थाहरूसंगको समन्वय एवम् साझेदारीलाई विस्तार गर्दै आवश्यक सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६४. मानव बेचबिखनबाट प्रभावित व्यक्तिहरूलाई सिपमुलक एवम् आयआर्जनमुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६५. महिला सशक्तीकरण तथा आर्थिक विकास अन्तर्गत “एक महिला एक उद्यमी ” अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्दै घरेलु उद्यम, लघु व्यवसाय तथा आयआर्जनमूलक तालिम सञ्चालन गरी एकल महिला तथा गृहिणी महिलाहरूको आर्थिक सशक्तीकरणका लागि जीविकोपार्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६६. नगरपालिका भित्रका बालबालिकाहरूले प्राप्त गर्ने बाल पोषण भत्ताको प्रभावकारी उपयोगिताको लागि अभिभावकहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६७. लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI) परीक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । त्यसैगरी, मानव अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू तय गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

६८. किशोर किशोरी तथा बालबालिकाहरूको लागि फोटोग्राफी तथा AI सम्बन्धी अभिमुखीकरण एवं तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। बालबालिकाहरूलाई नैतिक शिक्षा, सामाजिक व्यवहार, कर्तव्य तथा कर्तव्यपरायण सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६९. भाषा, कला, संस्कृति तथा सम्पदा संरक्षण अन्तर्गत स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति, परम्परागत ज्ञान, सीप तथा प्रविधिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी स्थानीय अभिलेख अद्यावधिक तथा दस्तावेजीकरण कार्यक्रम, सांस्कृतिक पहिचान संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

७०. बालबालिकाको सुरक्षित स्याहार, संरक्षण, पोषण तथा प्रारम्भिक बाल विकास सुनिश्चित गर्न आवश्यकताका आधारमा शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ। केन्द्रको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि आवश्यक स्रोत, साधन र बजेटको व्यवस्था गरी बालमैत्री वातावरणमा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरिनेछ ।

**आदरणीय उपप्रमुख एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,
(घ) स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद तर्फ :**

७१. “आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता-हाम्रो प्रतिवद्धता” भन्ने अभियानका साथ नागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितताका लागि नव निर्मित मेलम्ची नगर अस्पताल (१५ शैया) र सिन्धुभ्याली अस्पताल (५ शैया), थालेखेत अस्पताल भवनबाट २४ सै घण्टा आकस्मिक सेवा, सुरक्षित प्रसुति सेवा (Birthing Center) एक्स रे सेवा, ल्याव सहितको स्वास्थ्य सेवा आगामी आ.व.देखि संचालनमा ल्याइनेछ । नवनिर्मित स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सेवा प्रवाह गरी स्वास्थ्य सेवालाई समयानुकूल र गुणस्तरिय बनाउदै लगिनेछ ।

७२. एम्बुलेन्स सेवालाई थप सुदृढ बनाइ मापदण्ड बमोजिम प्रति वर्ष १० जना सुत्केरी संख्या नभएका सुरक्षित प्रसुति केन्द्रहरुको समायोजन सहित मेलम्ची नगर अस्पताल र सिन्धुभ्याली अस्पताल थालेखेतमा सुत्केरी प्रतिक्षा घर सहित सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

७३. जेष्ठ नागरिक तथा अपांगताहरुको लागि बर्षको २ पटक घरदैलोमै पुगेर सुगर, प्रेसर लगायत स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै, मानसिक स्वास्थ्य र नसर्ने रोगहरु सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

७४. मातृ तथा नवजात शिशुको स्वास्थ्य रक्षाका लागि घरमा हुने सुत्केरीलाई शुन्यमा झार्न सुत्केरी गराउन स्वास्थ्य संस्थासम्म जाँदा र फर्किदा प्रदान गर्दै आएको दुई तर्फि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र स्वास्थ्यकर्मीहरु घर मै गएर गरिने सुत्केरी जाचँ र सुत्केरी पोषण खर्चलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७५. महिला स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तरगत पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर, पाठेघर झर्ने समस्या र फिस्टुला लगायतका रोगहरुको पहिचान गरी उपचारका लागि हरेक वडाको केन्द्रमा बर्षमा १ पटक घुम्ति शिविर मार्फत निःशुल्क उपचार सेवा प्रदान गरिनेछ । साथै, शिविरबाट पहिचान भएका जटिल समस्याहरुको निःशुल्क उपचारको लागि सम्बन्धित निकायसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

७६. पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना कायम गर्न खोप केन्द्र तथा गाउँघर क्लिनिकको आवश्यकता अनुसार सुधार गरी समुदायको अन्य स्वास्थ्य समस्याहरुको समाधानका लागि सेवाको पहुचमा बृद्धि गर्ने

नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै, क्षयरोग मुक्त पालिका अभियान संचालनको लागि निरन्तरता दिइ स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गरिने सेवाको अभिलेख र प्रतिवेदन प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।

७७. स्वच्छ खानेपानी स्वस्थ जिन्दगानी भन्ने नाराका साथ मेलम्ची नगरपालिका भित्र हाल प्रयोगमा रहेका खानेपानीका सबै मुहानहरुको गुणस्तर परिक्षण, अभिलेखिकरण तथा समुदाय सचेतिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७८. ‘कुपोषणको खोजौ गरौ उपचार - स्वस्थ र सुखी बनाऔ घरबार’ भन्ने अभियानका साथ बालबालिकाहरुमा भैरहेको कुपोषण अन्त्यका लागि बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै, आफ्ना बालबालिकाहरुलाई पूर्ण खोप दिलाई २४ महिनाको उमेरसम्म तोकिए बमोजिम बृद्धि अनुगमन समेत गराएका बालबालिकाका अभिभावकहरुलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । मेलम्ची नगरपालिकाका सबै वडाहरुलाई बालमैत्री तथा पोषण मैत्री बनाइनेछ ।

७९. मेलम्ची नगरपालिका "एक जिल्ला एक स्वस्थ सहर" को रुपमा छनौट भई कार्यक्रमको शुरुवात गरिएकोमा मेलम्ची नगरपालिकालाई नमूना स्वस्थ शहर घोषणा गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

८०. मेलम्ची नगरपालिका भित्र सञ्चालित जरायोटर आयुर्वेद औषधालय र थकनी आयुर्वेद औषधालयबाट आधारभूत उपचारको व्यवस्था मिलाई नगरपालिका भित्रका नागरिकहरुलाई पञ्चकर्मका स्नेहन, स्वेदन, शिरोधारा लगायतका उपचारलाई सहज रुपमा उपलब्ध गराइने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८१. मेलम्ची नगरवासीहरुको शारीरिक स्वस्थताका लागि संचालित योग अभ्यासलाई निरन्तरता दिदै अन्य स्थानमा पनि योगशालाको स्थापना गरि विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।

८२. नसर्ने रोग व्यवस्थापनका लागि गाउँघर क्लिनिक सेवा संचालन गरिनुको साथै, आवश्यकता अनुसार आयुर्वेदका स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।

८३. मेलम्ची नगरपालिका भित्र रहेका जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि निः शुल्क रुपमा जाँच तथा रसायनका औषधिहरु वितरण गरिनुको साथै, सुत्केरी आमाहरुलाई मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धबर्धक आयुर्वेदिक औषधिहरु निःशुल्क रुपमा वितरण गरिनेछ ।

८४. राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय आरोग्य तथा योग दिवस र धन्वन्तरी दिवसद्वारा नागरिकहरुलाई निरोगी रहन जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । नागरिकहरुलाई स्वस्थ राख्नको लागि योग साधना र योग अभ्यासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

८५. मेलम्ची नगरपालिका भित्र रहेका जडिवुटीहरूको संरक्षण तथा उपयोगिताका लागि नागरिकहरूलाई जडिवुटी सम्बन्धि परिचयात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । त्यसैगरी, नगरपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरूमा विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

(ङ) राजस्व परिचालन तथा उपभोक्ता हित संरक्षण तर्फ :

८६. राजस्व संकलनको दायरा र क्षेत्रलाई विस्तार गरी प्रगतिशिल गरेको सिद्धान्तको आधारमा राजस्व वृद्धि गर्दै राजस्वका दरहरूलाई समयानुकूल गर्ने , उपभोक्ता हकहित संरक्षण, कर शिक्षा तथा वित्तिय साक्षरता कार्यक्रम संचालनको नीति लिनुको साथै राजस्व सुधार कार्य योजनाको पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

८७. बाढी, पहिरो तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट पूर्ण क्षति भएका जग्गा जमिन र घर संरचनामा लाग्ने राजश्व एकिन गरी सहूलियत एवम् छुट दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८८. उपभोक्ताको हकहित र अधिकार संरक्षणका लागि स्वच्छ प्रतिस्पर्धा कायम गर्दै उपभोग्य वस्तुको आधारभूत गुणस्तरता कायम गर्न बजार अनुगमनको कार्यलाई नियमित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।

८९. नदीजन्य पदार्थ उत्खनन्, संकलन र ढुवानी कार्यमा संलग्न मजदुर तथा यस कार्यमा संलग्न सवारी चालकहरूलाई जनस्वास्थ्य र ट्राफिक नियमको पालना सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

(च) कृषि तथा पशु विकास तर्फ :

९०. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्रको उपयुक्त स्थानमा कृषि उत्पादनको बिक्री वितरणको लागि रैथाने कृषि हाट बजार सञ्चालन गरिनेछ ।

९१. घुम्ती शिविर मार्फत कृषक को घर दैलोमा नै गएर कृषि सम्बन्धी प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९२. कृषिलाई व्यवसायिक, आधुनिकीकरण र युवाहरूलाई कृषि पेशामा आकर्षण बढाउन कृषक, कृषि व्यवसाय सञ्चालनको लागि लिइएको ऋणमा व्याज अनुदान र उत्पादनमा आधारित नगद अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९३. कृषक पहिचान र बर्गिकरणका लागि किसान सूचिकरण कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । कृषि सेवालाई सर्वसुलभ र पारदर्शी बनाउन डिजिटल प्रणालिको विकास गरी मेलम्ची कृषि मोवाइल एप्सलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

९४. नगरपालिकाबाट संचालन गरिने विभिन्न प्रकारका कृषि सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा राज्य सेवा सुविधा परिचय पत्र प्राप्त कृषकहरूलाई प्राथमिताका साथ समावेश गर्ने नीति लिइनेछ । कृषकहरूको ज्ञान, सिप र क्षमता विकासको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

९५. कृषि क्षेत्रमा जलवायु अनुकूलन प्रविधि र पोषणयुक्त बाली उत्पादन तथा उपभोगको लागि कृषक पाठशाला र घरबारी पोषण बगैचा मार्फत प्रोत्साहन गरिनेछ ।

९६. बाँझो जमिनलाई सदुपयोग गर्दै आयआर्जन र उत्पादनसंग जोडन तथा वन्यजन्तुबाट हुने क्षति कम गर्न फलफूलका विरुवा रोपण र रोकथामका प्रविधिहरूको प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९७. पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी सेवाको पहुँच वृद्धि गर्नका लागि पशु सेवा शाखा, एकिकृत सेवा केन्द्र, वडागत पशु सेवा केन्द्र र वडागत घुम्ती शिविर मार्फत कृषकहरूलाई सेवा प्रदान गरिनेछ ।

९८. पशुपन्छी तथा मत्स्यजन्य पदार्थको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी लेवलिङ, प्याकेजिङ र ब्राण्डिङ को माध्यमबाट बजारिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

९९. निर्वाहमुखी पशुपन्छीपालन प्रणालीलाई व्यवसायिकरण गरी नगरलाई दुध तथा दुग्ध पदार्थमा निर्यात परिमाण बढाउन, स्वच्छ दुध उत्पादन गर्न, मासु र अण्डा उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

१००. पशु पोषणको स्तर वृद्धि गर्नका लागि घाँस उत्पादन तथा घाँस खेती सम्बन्धी आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१०१. बाली तथा पशुपन्छी बीमाको दायारालाई विस्तार गर्नका लागि बीमा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी लाभग्राही कृषकहरूलाई बाली तथा पशु बीमामा अनिवार्य जोड्ने नीति लिइनेछ ।

१०२. दुग्ध उत्पादक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि पशु सुत्केरी प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०३. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सामुदायिक तथा छाडा कुकुर व्यवस्थापनका लागि शिविर संचालन गरि रेबिज रोग नियन्त्रण गर्ने आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

१०४. विभिन्न प्रकारका संक्रामक रोगहरूबाट सुरक्षित राख्नुका लागि सचेतना, उपचार र खोप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१०५. पशुजन्य पदार्थको उत्पादनमा आधारित अनुदान वितरण नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

१०६. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको विकास, स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण, किसानलाई उचित मूल्य सुनिश्चित तथा उपभोक्तालाई गुणस्तरीय कृषि वस्तु सहज रूपमा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले कृषि सहकारी तथा कृषक समुहको समन्वयमा मेलम्ची कृषि बजारिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

(छ) पर्यटन प्रवर्द्धन, उद्योग तथा रोजागरी सिर्जना तर्फ :

१०७. मेलम्ची नगरपालिकालाई पर्यटकीय हबको रूपमा विकास गर्न नगर भित्रका गुफाडाँडा, भोटेचौर-तपचुली, धौले, चिसापानी लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा पर्यटन पूर्वाधार निर्माण गरी पर्यापर्यटनको माध्यमबाट स्थानीय नागरिकहरूको जीवनस्तर सुधार गर्ने नीति लिइनेछ।

१०८. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्र भित्र पर्यटकहरूको आवागमनलाई बढाई स्थानीय मौलिक खानपान तथा बसोवासको सहज सेवा प्रदान गर्न नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थानहरूमा होमस्टे संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।

१०९. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्रभित्र पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि संभावित स्थानहरूको पहिचान गरी इन्द्रावती तथा मेलम्ची नदीमा प्राकृतिक ताल तथा पोखरी निर्माण, धार्मिक एवं जोगी सम्मेलन लगायत अन्य महत्वपूर्ण सम्मेलनहरू आयोजना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ।

११०. मेलम्ची नगरपालिका भित्रका भौगोलिक रूपमा उपयुक्त र संभावित क्षेत्रको अध्ययन गरी एकिकृत बस्ती निर्माणका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।

१११. मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्रमा पर्यटकको आकर्षणका लागि नगरपालिका भित्रका बजार र पर्यटकीय स्थलहरूमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ।

११२. मेलम्ची नगरपालिका वडा नं. १ र २ मा रहेको भोटेचौर चियाबगानको प्रवर्द्धन र संरक्षणका लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ।

११३. स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोगबाट निर्माण हुने गलैंचा, ढाका, बाँस, छाला प्रशोधन, लगायतका लघु उद्यमलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। स्थानीयस्तरमा उत्पादित बस्तुको प्रवर्द्धन, बजारीकरण, ब्राण्डिङ र लेबलिङ गरी प्रविधि हस्तान्तरणका साथै आवश्यक सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ। स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजारको अध्ययन पश्चात मात्र लघु उद्यम सम्बन्धी तालिम तथा सीप प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ।

११४. नगरको स्थानीय उत्पादनलाई टेवा पुर्याउने आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनको लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना संचालन गरी राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी एवम् विस्तार गर्दै लाने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

११५. नगरभित्र संचालन हुने विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न हुने महिला र पुरुषलाई समान कार्यको लागि समान ज्यालाको सुनिश्चितता प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।

११६. वैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको मानव बेचबिखन एवम् अवैधानिक बाटोबाट विदेश जाने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई वैदेशिक आप्रवासनलाई व्यवस्थित एवम् सुरक्षित बनाइनेछ ।

११७. मेलम्ची नगरपालिका वडा नं. ११ स्थित कोशेली घरलाई आ.व. २०८३/०८४ देखि संचालनमा ल्याई स्थानीय कृषि उत्पादन र लघु तथा घरेलु उद्योगसंग सम्बन्धित उत्पादनका सामग्रीहरूलाई व्यवस्थापन गरी बजारीकरण गरिनेछ ।

**आदरणीय उपप्रमुख एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,
(ज) सहकारी, गरिबी निवारण तथा भूमि व्यवस्थापन तर्फ :**

११८. संघीय सरकारबाट निर्माण गरी हाल कार्यान्वयनमा रहेको सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS), वित्तिय अवस्था मूल्याङ्कनको लागि PEARLS Analysis सम्बन्धी तालिम सबै सहकारी संस्थाहरूमा लागु गरि पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । नगर भित्रका सहकारी संस्थाहरूको विद्युतीय अभिलेखीकरण गरी प्रविधिमैत्री बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।

११९. उद्देश्य, कार्य क्षेत्र र प्रकृतिको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको एकीकरण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै, सक्रिय भई कार्य गर्न नचाहने नगरपालिका भित्रका निष्क्रिय सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन एवम् पहिचान गरी खारेजीको प्रक्रियामा लगिनेछ ।

१२०. सहकारी संस्थाको संस्थागत सुदृढीकरण गर्दै माग र आवश्यकताको आधारमा सहकारी संस्थाका पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरूलाई आवश्यक तालिम एवम् क्षमता विकास कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । महिला सहकारी संस्थाको क्षमता विकासका लागि मागमा आधारित उच्चमशिल विकास कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

१२१. सहकारी संस्थाहरूको नियमन, अनुगमन तथा निरीक्षण, प्रशिक्षण र प्रवर्द्धनलाई थप प्रभावकारी बनाई समुदायमा वित्तिय सुशासन कायम गर्न सहकारी संस्था तथा शेयर सदस्यहरूको वित्तीय सुरक्षणलाई कडाइका साथ लागु गर्ने नीति लिइनेछ ।

१२२. मेलम्ची नगरपालिका वडा नं १३ लगायतका अन्य वडामा रहेका गुठी जग्गाको दीगो व्यवस्थापनको लागि गुठी संस्थान, प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँग आवश्यक समन्वय गर्ने नीति लिइनेछ ।

१२३. नेपाल सरकारको निर्णयबाट मेलम्ची नगरपालिका सहित ३५ वटा स्थानीय तहमा भूमि प्रशासन सम्बन्धी सेवा संचालनका लागि निर्णय भएकोमा मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्रका नागरिकहरूलाई भूमि प्रशासन सम्बन्धी सेवा यथासिघ्र संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

आदरणीय उपप्रमुख एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

(झ) वन, वातावरण, सरसफाइ तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ :

१२४. सब डिभिजन वन कार्यालय तथा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी नगर भित्रका सामुदायिक वनलाई समुदायको आयआर्जनमा जोड्न सामुदायिक वन क्षेत्र भित्र रहेको खाली जग्गामा विभिन्न प्रजातीका फलफुलका विरुवा, अमृसो, अलैंची र विभिन्न अन्य उत्पादनमुलक वनस्पती रोप्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै, वन क्षेत्रमा लाग्ने डुँडेलो नियन्त्रणको लागि स्थानीय समुदायको क्षमता विकास गर्दै सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।

१२५. बाँदर लगायतका जंगली जनावरको नियन्त्रण एवं रोकथामका लागि सम्बन्धित वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति र सरोकारवाला व्यक्ति वा निकायहरूसँग आवश्यक छलफल एवं समन्वय गरी सार्वजनिक जंगललाई काँठछाँट र व्यवस्थित गर्ने कार्य गरिनेछ ।

१२६. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी नगरपालिकाबाट संचालन हुने विकास निर्माणका कार्यहरूलाई विपद् उत्थानशील योजनाको रूपमा संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१२७. मेलम्ची तथा ईन्द्रावती नदीमा आएको भिषण बाढीबाट क्षति भएका सार्वजनिक तथा निजी संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२८. नगरपालिका भित्रका बजार क्षेत्रबाट उत्पादन तथा संकलन हुने फोहोरमैलाको दीगो तथा वातावरणमैत्री व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त स्थान पहिचान गरी फोहोरमैलाको दीगो व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै, नगर तथा वडास्तरीय संयन्त्र मार्फत विशेष अभियान सञ्चालन गरि नागरिकहरूलाई फोहर व्यवस्थापनका लागि सचेतिकरण गराइनेछ ।

१२९. वातावरण संरक्षण ऐन र नियमावलीले निर्दिष्ट गरेका नगरपालिकाबाट संचालन हुने योजनाहरूको संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१३०. स्वच्छ, सफा र हरियाली नगर निर्माणका लागि गैर सरकारी संस्थासँग समन्वय गरी नगर भित्रका सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा इको क्लब गठन गरी सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१३१. विश्व तापमान वृद्धिबाट सिर्जित जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न स्थानीय तहमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१३२. नगरपालिकामा स्थापना भएको आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्रलाई क्रियाशिल बनाई विपद्पूर्व सूचना प्रणालीको विस्तार तथा व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ । साथै, आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्रलाई विपद् सूचना तथा सिकाई केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।

१३३. नगरपालिका भित्रका मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा आवश्यकता र मागका आधारमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

१३४. नगर भित्र जोखिमयुक्त अवस्थामा रहेका विपन्न, असहाय, एकल महिला, अपाङ्गता, ज्येष्ठ नागरिकहरूको घर संरक्षणको कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३५. खनिज तथा खानी क्षेत्रलाई आर्थिक वृद्धिको आधारको रूपमा विकास गर्न ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा लगायत निर्माण सामग्रीको दिगो उपयोग, पारदर्शी आपूर्ति र नियमन गरी अवैध उत्खनन् तथा अनियमिततालाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१३६. अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु वित्तमा पहुँच वृद्धि गर्दै वन, कृषि, ऊर्जा र जैविक विविधतामा आधारित हरित अर्थतन्त्रलाई टेवा दिइनेछ । साथै, “नेट शून्य २०४५” प्रतिबद्धता कार्यान्वयनमा टेवा पुर्याउने नीति लिइनेछ ।

१३७. जल तथा मौसमसम्बन्धी तथ्याङ्कका आधारमा विपद् सम्बन्धी पूर्वसूचना प्रणालीलाई सुदृढ गरिनेछ । विपद्पश्चात् क्षतिपूर्ति, राहत र पुनर्निर्माण प्रक्रियामा जोखिम स्थानान्तरणका उपकरणको प्रयोगलाई विस्तार गरिनेछ ।

१३८. वन, वातावरण, सरसफाई तथा विपद् व्यवस्थापन कार्य प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।

(ज) सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ :

१३९. नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि नगरपालिका र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार सीप तथा क्षमता विकास गर्दै लैजाने नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१४०. वितरणमुखी योजना छनौटको अभ्यासलाई निरुत्साहित गर्न एकीकृत नगर विकास गुरुयोजना, नगरपालिकाको आवधिक योजना तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना एवं वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमलाई

दीगो विकासका लक्ष्य, दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य, सोह्रौँ पञ्चवर्षीय योजना, नेपाल सरकारको १०० बुँदे कार्यसूची एवं बागमती प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजनासँग आबद्ध गराउँदै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१४१. नगरपालिकाको आम्दानी एवम् खर्च लगायत सार्वजनिक महत्वका विषयहरूलाई विद्युतीय तथा छापा संचारको माध्यमबाट सार्वजनिकीकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिनुका साथै विकास निर्माण कार्यमा पारदर्शिता कायम गर्न योजनास्थलमा नै सार्वजनिक सुनुवाई एवं सामाजिक परीक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१४२. नगरपालिका अन्तर्गत कार्यालय तथा विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी प्रणालीको प्रयोग अनिवार्य गरिनेछ। विभिन्न आधुनिक सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको उच्चतम प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई अझै प्रभावकारी बनाइनेछ।

१४३. भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्दै विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सुशासन कायम गरी नागरिकमैत्री बनाइनेछ ।

१४४. कर्मचारीलाई उपलब्ध गराउँदै आएको प्रोत्साहन भत्तालाई कर्मचारीको श्रम, समय, सीप र क्षमताको आधारमा मूल्याङ्कन गरी उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४५. सार्वजनिक निकायहरूबाट प्रदान गरिने सेवामा सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई आत्मसाथ गर्दै नागरिकहरूको सूचना प्राप्त गर्ने हकलाई सुनिश्चितता प्रदान गर्न क्रियाशिल संचारकर्मी तथा संचारमाध्यमहरू मार्फत सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४६. सेवा प्रवाह तथा विकास निर्माणको कार्यलाई छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउनको लागि कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको सूचक निर्माण गरी सोको आधारमा वडालाई थप अनुदान रकम प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१४७. दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेका उद्देश्यहरू हाँसिल गर्नको लागि सरकारी एवं स्थानीय गैर सरकारी संस्था र अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी कार्य गरिनेछ ।

१४८. नगरपालिका भित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरूलाई संस्थागत गर्दै प्रभावकारी ढङ्गबाट परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१४९. सेवाग्राहीहरूको गुनासोलाई यथाशक्य छिटो माध्यमबाट व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१५०. कर्मचारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको प्रयोग गरी कर्मचारी विवरण चुस्त दुरुस्त राखिनेछ ।

१५१. नगरपालिका र अन्तर्गतका सेवा बिन्दुहरूको समय समयमा अनुगमन गरी आवश्यक सुधार गर्ने नीति लिइनेछ ।

(ट) न्यायिक कार्य तर्फ :

१५२. स्थानीय तहको विवादलाई स्थानीय तहमा नै निरूपण गर्ने अभियानलाई जोड दिदै न्यायिक समिति र वडा मेलमिला केन्द्रलाई न्यायमा पहुँच, दिगो शान्ति र सशक्त संगठनको स्थापना विकास गर्दै लगिनेछ । मेलमिलापकर्ताहरूलाई सामुदायिक मेलमिलाप सेवा केन्द्रमा सहभागी गराई नगरपालिका र सबै वडाहरूमा वडास्तरिय मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरि वडा संयोजक छनौट गरिनेछ।

१५३. विभिन्न प्रकारका न्यायिक विवाद समाधानका लागि दक्ष जनशक्तिको उत्पादन, परिचालनका साथै न्यायिक समितिको क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१५४. न्यायिक समिति तथा वडा मेलमिलाप केन्द्रमा आएका अन्तर व्यक्ति विवाद समाधान गर्न मेलमिलापको प्रक्रिया मार्फत बहु सरोकारवाला विवाद रुपान्तरणका लागि प्राकृतिक स्रोत द्रुत रुपान्तरण केन्द्र नेपाललसंग समन्वय गरिनेछ ।

१५५. सामुदायिक मेलमिलाप सेवा केन्द्रको व्यवस्थापन गर्नुको साथै विवाद रहित समाजको निर्माणका लागि न्यायिक नीति र विधिको अबलम्बन गरि समुदाय र विद्यालयस्तरिय न्यायिक साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१५६. वडा मेलमिलाप संयोजकलाई प्रोत्साहन स्वरुप संचार खर्च र सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई विवाद समाधानको आधारमा प्रोत्साहन खर्च उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१५७. एकल महिला, गरिब, असहाय तथा राज्य सुविधा परिचय पत्र प्राप्त गरेका एवं पिछडिएका व्यक्तिहरूका लागि न्यायिक समितिको कार्यक्षेत्रको राजश्वमा छुट दिई प्रभावकारी न्याय सेवाका लागि कानुनी परामर्श प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।

१५८. बागमती प्रदेश भित्रका सबै स्थानीय तहहरूको न्यायिक कार्यमा भएका असल अभ्यासहरूको आदान प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

अन्त्यमा, नगरपालिकाको समग्र विकासमा योगदान पुऱ्याउनुहुने राजनीतिक दल, जनप्रतिनिधिहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, नागरिक समाज, सञ्चार जगत, निजी सहकारी, सामुदायिक क्षेत्र लगायत सम्पूर्ण नगरवासी एवम् सरोकारवाला सबै पक्षमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ।